

L. F. F. Q. S.

DISSERTATIO ACADEMICA

DE

SANGVINE,

QVAM

Permissu ac indultu Senatus Philosophici, in
Celebri Academia, quæ Aboæ est,

SUB PRÆSIDIO

Cl. Viri,

Mag. PETRI HAHN,

Scient. Natur. Professoris dexterrimi,
Academiæ Bibliothecarii

Et

RECTORIS MAGNIFICI,

Eruditis candidè examinandam

exhibet.

LAURENTIUS GEZELIUS G. F.

Vesm. Dalek.

In D. ~~III~~ Junij Anni 1691.

A B O Æ,

Excusa à JOHANNE Winter /
Reg. Typogr.

Admodum
Reverendo & Clarissimo
VIRO,

Mag. LAURENTIO
AROSELIO,

Ecclesiarum Salensium Pastori, & vicinarum Præposito Gravissimo,

Plur. Reverendo & Clarissimo,

Dn Mag. ERICO TULLENIO,

S. Theol. Lectori Gym. Arosiensis inclyto, Confang. Colendo.

Reverendo ac Venerabili Domino,

Dn. OLAO AROSELIO,
Templi Cathedr. Dioeces. Aros. Oeconomo Vigilantissimo, Affini beneficent.

Vener. & Doctiss.

Dn. JONÆ HOLSTENIO,

Verbi Divin. Ministro in Barkarö
Fratri pariter junctissimo,

*Macenaribus
ac Promo-*

Pl. Reverendo Domino

Dn. DANIELI LINDBERGER

Ecclesiæ Huseby - montanorum

**Pastori dignissimo, Avunculo suo
Honoratissimo.**

Reverendo ac Clarissimo

Dno. JOHANNI GEZELIO G. F.

Scholar. Narf. Theol. Lect. ac Cathed.

**Svecanæ Rectori meritissimo, Fratri
long. desideratissimo.**

Venerando ac Humanissimo

Dno. JOHANNI LEVANO,

Parœciæ Sagoensis Sacellano Prim.

Fautori meo certissimo.

*Patronis
toribus optimis*

*Officose offert
Auctor Respondens.*

Pereximie Domine Respondens.

*R*egina rerum SAPIENTIA; ne radijs quidem sinceri honoris dignatur alios, quam quos commendant & digito benigno signant RERUM DOMINÆ VIRTUS & PRUDENTIA. Crania illa vulgaria, quæ horum auspicia, suavitatem, ac dulce melos respuunt; ad OPINIONEM, stolidorum conservatricem, modestè ablegat: de luorum filiorum, quamvis paucissimi sine, constantia & forti brachio, satis secura. Per hos conservatur & stat Religio, justitia, Potentia, regnorum bases. Alij qui hæc negligunt, confusionem non mediocrem inducunt; sub cujus clypeo nescio quid monstri alunt. Tuum est mi optimè respondens; hæc & talia grandi judicio ponderare: amare artes, excolere prudentiæ regulas, arcana Scientiarum evolvere; Sparsa illa sunt, per cælorum atria; per elementorum regna; per universi mundi amplitudinem. Unde candida vetustas neminem in sapientum classè recepit, nisi hisce mysteriis probè esset excultus. Sanè v. in finem istum visibile hoc Palatium creavit DEUS, ac filio suo Homini, amorem impressit scrutari abdita naturæ; ut per visibilia, hæc ad invisibilium majestatem accuratius indagandam properaret, inò paulo solidius surgeret, quam ille surdus ad æterna Pythagoras Proinde optimè à Te factum est, mi Respondens, quod tam nobili contemplationi, Tuas meditationes consecraveris, id ostendit discursus hic de Sanguine. Scilicet, ut Vastam hanc mundi machinam Spiritus Salino Sulphureo mercurialis beat ac sustentat; sic corpora nostra, totque brutorum (exceptis exsanguibus, in classe viventium, in quibus idem liquor, quamvis sub alio colore, machinam confortat; hoc rubicundo nectare, hac ambrosia in suo vigore perseverat. Multa essent dicenda; quomodo hic fluor circulatur & per venarum mæandros undulat, quomodo signat morbos imminentes, quomodo Temperamenta visibili colore notat. Sed ista alia vice persequar. Nunc Vale & Personam sustine in scena disputaria.

Adposuit

Tuus

DANIEL ACHRELIUS

IN

Agnum, quo palestra eruditorum, oppositis veteranis in antiqua militia exercitatissimis, militibus novo pugnandi genere ac stratagematibus nihil non promittentibus, personare cœperit, apparatus, ingens minitari discrimen, quanto cuique est confessus, hoc cernit sibi cautius prospiciendum, cuiquam sese addicat parti, præsertim, ubi paria utrinque merita fidem emptam tenent equo patrocínio. Quocirca ubi anceps pugne fortuna est, causisque seruire ratio jubet, proderit, derimente litem justissimo sua causa vindice Deo optimo Maximo, discusso omni auctoritatis præjudicio, certissima quæque & tutissima expectare, donec frustra habitis quibuslibet Thraconicis jactationibus, scilicet plures in hoc circo mavortem in lingua, quam humeris habent; veritas variis jactata estibus, tandem condigna erigat trophæa. Consilium interim in arena capere libet, dum jubeor quali quali ratione, tyro miles exercitationis specimen in Gymnasio tali ostendere, experiturus quid valeant humeri, quid ferre recusent. Ac hic quidem mihi promitto tot judicia hominum, quot ne ullis movere valeam votis, hoc minus retorquere, ne dicam à sinistris dextra reddere, ut citius Saguntinam famem, quam virium experimentum exposcerem, ne duo illa animum in hoc studio maxime demissum erigerent. Conditio invidiæ, quæ, ut ubique sub vexillo suo pellecta habet ingenia, mixta ignavioribus præclara, nunquam tamen, de felicitate sua habet, quod diu verè que gloriatur. Causa est, quod stimulantés successus quique primi, sensum sic sequestrent, ut ignara virium, inani sui opini-

one altius ascendat summaque petat, tanquam ignis, ubi cum prodito scelere retortoque sapius in sua viscera telo, male audire cœperit, semper talis præsumitur esse. Atque sic audacia, quâ præclarorum, si diis placet, adortur conatus antevertere, ipsi omnem nervum strangu- lat, ut virium diffusa non tam consertis armis pugnare, quam è longinquo in cassum itura tela mittere audeat, ce- dereque palmam cuivis, qui se non segnis obficiat, cogatur. Animus deinde Ducum, sub quibus mereo, quibus pro religione est, scriptum novum militem, domi pri- vatim exercere, priusquam belli ineunda sit lucta, ut se- qui signa aptareque corpori arma vegeti sciant, ac ma- xime animos ad subita imperia habere paratos. Hæc mens, hic candor incunctanter rem agere jubent. Parendo po- tius, quam sciscitando Ducum consilia, res militares conti- nentur, animus modo sit & obsequii libido, consilium re- liquum Duci relinquo. Bonorum interim, dum expecto candidam admonitionem, quæ simplicissimis quibusque de- negari non solita est, Ducumque pronam lustrationem, ne tanquam indignus palladis militia dimittar, Mens quoque numen habet menti delubra votemus, vota me- tu belli perfide mome tui.

I.

Ummi ne artificis consilio, an factorum invidia, præstantiora quæque majoribus sint obducta involucris, ut frustra mens hominum inquietudine agatur, ea penitus cognoscendi, non magni anquiro. Sic tamen comparatas res nostras esse, non falsis hypothesebus nec exemplis longè petitis, sed unico velut è re nato commonstro: Vultus quos architectus summus erectos iussit esse, dum tanquam artificii grande specimen advertimus, stupet animus præ miraculo, quicquid in encomium gestit proferre, excellentiæ ac dignitatis præstantiam infra sentiet. horum in medjtullio, fixa lumina hærent universi capacia, spectatores seduli, denegata ni esset suæ regionis lustratio, quantoque propiora illa objecta, tanto in illarum cognitione & scrutiniò hebetius experitur acumen, fraudareturque formarum speciosissimæ idæâ, ni interveniret beneficio speculativorum organorum ad hanc rem inventorum, ex alienis nostræ aliqualis conceptio. Ac sic faciliori viâ Colcos itur ostendunturque, in peracti feliciter itineris testimonium, aurea arietis vellera, quam referatis apertisque domi scrinijs inclusi thesauri longe nobiliores numerantur, ponderantur, æstimantur. Quocirca, ut multi omnium seculorum altius in hæc perquirere faterentur, aliis alii dioptriciis inventis; primas tamen ætati posteræ reliquerunt: fatebitur & ea, multa in hocce automato affabre adeo ab ipso summo opifice conglutinata compactaque, ut resolvendis non sufficienti polleat cerebro. Proinde

sicut rem dudum desperatam, sanguinem Physicè pertractandum mea suscepit ingenij infantia, scio quicquid se prodat ignorantia, cum eruditis id saltem habere commune, at vias penitioris cognitionis pariter incessisse, hoc unum a veo, speroque voti unice facillime fore compotem, dum, quam fieri potest arctissime, vijs, quas tot bonis omnibus præierant, insistam.

II.

Prolixiorem in radicis hujus investigatione esse, vetat instituti ratio; propositum etenim mihi habeo, studio brevitatis non altius in hujus materiæ usum inquirere, sic enim in plura scientiarum genera sese diffundit, omittam itaque nisi, quæ hanc nostram, quæ Physica audit, dissertationem peculiariter concernunt.

Nescio quanam levi aura inflatos cernimus, qui linguarum omnes sic combinare imo confundere discipiunt, ut non dixerò, quam singulas voces ad peregrinos fontes relegare contentur, nisi ut longa reputantes serie, genealogiam jactent nobilem, imo adulterinam: ambabus largior manibus occurrere in lingvis omnibus aliquam vocum cognationem; non tamen cum ijs facimus, qui dialectos reliquas, ex prima ceu sancta, deductas ajunt. Frustra itaque hic recurritur ad scaturigines peregrinas; quamvis enim linguam optimam suarum vocum interpretem credimus valentque vocabula singula, quemadmodum imposuerunt nomina, qui ea usurpant, ut numi verba. Sic non negaverim aliquam vocabulorum convenientiam videri cum Rabb. מוֹנִי quod familiam significat, itemque aliqualem intervenire significationum concentum si homonymicam denominationem hinc ductam spectes, de qua paucis inferius; sed cum major has voces segreget inconvenientia, sint nobis diversæ nec unam altera quicquam commercij.

Idem dicendum de Græc. *γερσολα*, quæ & huic sua ope subvenisse credi possit, aliquos characteres largiendo, sed industria transpositio videtur nullo affectu hanc cognationem admittere, sufficitque superius hoc remonstrasse probasseque ex fonte Rabbini.

Rabbinic non derivasse, cum hæc junctim ponant vel pervertant de qua voce vide sis Coh. De Lara in conven. Ling. pag. 27.

Neque omnino prætereundum studium Celeberr. quondam Klotzij in hujus vocis deductione, cujus verba appono ex ejus de Sud. Christi sanguineo p. 50. Latinum sanguis Isidorus putat derivari à svavis quod svaves, jucundique sint, quibus sanguis dominatur. Becmanno nobilis ille & ruber corporis humor vitæque conservandæ instrumentum, dicitur *σάκων γῶνα* quod membra corporis fervet vegetetque, aut cujus vi *ξάνγῶνα*, i. e. vere membra queunt.

Ponamus ergo ex thoro vere Latino prodijisse, nec fastu aliquo præsapiam clariorem, ut quibusdam videtur, affectasse; non desunt, quæ, stante sententia hac, animos in nominalibus curiosos habeant suspensos, si ad singula attentionem commodare velimus, ut autem maneamus intra limites, difficile dictu utrum sit hæc vox origo ipsa, an vero aliunde deducta. Non dum quidem convenit inter Grammaticos de vocum deductione, ac sic nihil, quod sciam generalis de hisce enunciarunt, hoc tamen procedere comperi, composita in sua simplicia resolvenda esse. Quod nihil me in hoc negotio remoretur. Certe non negaverim aliquid inter sangven, (sic enim antiquitus efferebatur) & ungvem intercedere convenientiæ, atque deductum videri ab ungo, quod antiquis ungui, vid. Voss. art. Gram. dictumq; quasi sanum ungvem, ut videntur illa in *ngv* aliquid afferre liquoris vel glabri, qualis deducendi ratio prolixior videri potest apud Scheff. in Ups. antiq. Sive velis à gigno, ut maneat intra periodorum superiorum circulum, Nihil quoque est, quod nobis objiciatur, recessisse nos ab usitatore efferendi modo, quem hic tanquam bonum agnoscimus lubentes, videlicet per *sanguis*: nemo enim non videt quam sint hi inter sese juncti ut inflectione aliquid invicem mutuentervideatur laudatus nobis Voss. de Anol. p. 150. Unde & Loc. cit. Klotzjus. Sed simplicius forte sangvem & inde sanguis derivatur à sanciendo, quod corpus animalis sanciat hoc e. stabiliat aut leges veluti sanitatis aut ægritudinis sanizat, nisi quis referat ad Hebr. *שן* quod coccinum aut rubrum

significat, sicut sandix & similia quædam à *san* inchoata, ex illo Hebr. rubedinis notionem ingerunt, Prout Becm. observavit. Gerh. Joh. Vossio potius videtur à *σάου* salvus, incolumis vel *σάου* saluum & incolumem præstare, in sanguine namq; sunt Spiritus vitales, unde eo etiam effluente vita perit. Quare sanguis hominem *σάου* indeqve nomen inserta litera V. Atque hæc cum speciosioribus quam verioribus nitantur conjecturis, nolim cante-rius in fossa esse, ad alia me accingo.

III.

CUræ meæ in Synonomorum collectione fortuna subvenit, quippe quæ ut rem compendiosius agerem immunem hæc jussit esse vocem nominibus pluribus. In solo sc. patrio, quibus in exoticis locis insigniatur non interest, nec libet attendisse, ne vel plura afferendo, ab exilio suo revocasse videar fastuosam prolixitatem, vel unum præ altero adducendo in reliqua injurius. Uno præter susceptum appellari domi solet, certis idqve in actibus, sc. dum in eo est, ut ex corpore migret seu erumpat atqve extra sua domicilia eat, namqve cruore, quod, ut minus sæpe exercens officia, non adeo familiare est, altero tanquam frequentiori nominatur.

IV.

DUm vindicanda vox est ab æquivocatione, Logicorum satis subtili scrupulo, præfari licet; si singula hic notanda essent, tantam sese huic vocabulo inseruisse significationum diversitatem ut vel majorem page'lam desideraret singularum indagatio, quantum deductio & resolutio? Ast satis cuique notum existimo fore, quamnam hic considerandam suscepi, nempe simplicissimam per se nullis superinpositam distinctivis additamentis, proidentibus se ipsas nullius esse auctoritatis, respectu susceptæ, talia sunt oratorius, regni duplex homines & opes, sanguis item de cognatione. Quin & anima dicitur, de quo forte infra sese offeret dicendi locus. Sic & ijs tribuitur, quibus aliquid analogum competit, vindicabit autem a talibus definitio ipsa, ad quam nunc itur

itur, neque enim poterunt nisi lusco obscuræ hæc censerī deductio-
nes ad unum quasi scopum singulæ collimantes.

V.

USus grandes definitionum per terminos logicos, non raro in
pares abusus transiisse conqueſtum video magni ingenij Phi-
loſophum, ingentique circa veritatem enucleandam, diſpen-
dio, dum ea, quæ ſimpliciſſima erant, ac per ſe nota, ijs ex-
plicare conati ſint, obſcuriora reddidiſſe; proinde facilius mihi
ignolci credo, ſi illas omittam, quam ſi invehendi in eas opinio-
nes, libidine lites ex litibus ſeram, ſatis ut ſpero aparebit quod-
nam ventilandum produxerim. Nempe humidum ad corporum
ſentientium conſervationem ſolum innatum, quod nuſquam otio-
ſum, hinc inde ſeſe in omnes partes diſſundit & prout tempe-
ratori gaudet mixtione, hoc munia exſequitur promptius. Hic
itaque noto 1. Motum 2. Calorem 3. Materiam 4. Officium.

VI.

SI Deus & Natura ordinem rebus ipſi ſiſtant, nescio an-
ſis ex eorum proceſſu optime ſit edicendus; atque ſie ob ce-
leberrimam in omnia hæc pronitatem, declaratam impiger-
rima ſemper agendi promptitudine prærogativam ſuo jure ſibi
motus forte arrogabit, celebrandus antiquitate, principium exten-
ſorum, eminentia originis, ſcil. Sapientiſſimus omnium creatu-
rarum conditor & opifex Deus. T. O. M. eſt univerſalis pri-
maria & generalis cauſa omnium motuum, qui fuerunt, ſunt
eruntque in mundo. Sed ne extra oleas divagari videar, exce-
datque propoſitam formam pagella, potius neceſſaria prætere-
unda, quam ſupervacua amplectenda, ad motum ſtatim huic tra-
ctandæ aptatum me conſero. Ut celebrandam, (quod attingi)
ſeſe obtulit ſummi Dei potentia in motuum productione, ſic nun-
quam otioſum horum quemquam voluit eſſe, ſed mutuis qua-
ſi officijs ſubvenire juſſit vis omnimoda: in eamque rem e-
gregios conſtituit gradus circumſcripſitque modos ſingulis, inter
quos eminet ſenſitivæ vitæ adſignatus: quippe, quæ non mo-
tu ſaltem univerſali, quo ſervantur dum in incremento & corrup-
tione

ptione sunt omnia, mediantibus externis agentibus, verum speci-
 aliori, scil. locomotiva facultate seu per se ipsam promovendi
 gaudet; quæ vis, ut longe est altera mere passivâ præstantior;
 necesse est eam ab aliquo immateriali dependere, naturæ tamen
 suæ lege, indiget in quo actiones exerceat, cui sanguinem des-
 tinatum credo, degenerat enim in hoc, quod alii necessum ha-
 beat inesse.

In successione ordinem circa sanguinis motum inquisitu-
 ro, video quam lata pateat errandi via. Quicumque ergo sit, du-
 cem porius in hac expeditione sequor, quam ut sine duce o-
 vans incedam, audio novos Philosophos, qui beneficio ignis innati
 fieri hoc ajunt, edocti viam ab ipso Cartesio, cujus verba in
 majorem opinionis sive illustrationem sive exculationem adduco,
 prout habentur in peculiari ejus De Hom. p. m. 4. Scire quoque
 operæ pretium est, in poris Parenchymatis cordis contineri ignem
 quendam sine lumine, quo istud tam calidum fervidumque red-
 ditur ut simulac sanguis alterutrum ejus ventriculum intrat illico
 intumescat ac dilatetur. præterea ignis, quem describo in corde,
 machinæ contentus nulli alii rei subservit, quam dilatando cale-
 faciando & attenuando sanguini, &c. ut ergo sit res in statu
 alio, quam fuit præcessisse omnino sequitur motum. Sic celer-
 rimo cursu per totum corpus distribuitur materiaque, quæ alias
 in sua quiete permansura fuisset semper externo impetu pulsa,
 ubi moveri cœperit ac agi, perget in celeritate, quamdiu ni-
 hil occurrit, quod vel minuit vel sistit impetum. Non permittit
 instituti ratio longius examinare, num sit hic fluidorum motus
 localis, rectus an circularis, an ex his redundans tertius mixtus,
 quod mihi verosimilimum videri, sufficiat dixisse. Cuius enim, qui
 totis oculis rem intuetur, obvium est, quam tendant hæc omnia
 conservationis amantissima, lineâ rectâ in universas corporis
 partes, sic tamen, ut cogantur nonnunquam regyrare, aliosque
 ductus quærere.

VII.

Motum proxime Calorem pono; quem dum attentius expe-
 rimur, ejusq. affectionis penes sanguinem, quod nempe san-
 guinem

vinem nunquam in animalibus nisi calidum perferimus, arctissime teneamus necesse est, enunciationes generales; huic nata hæc creditur: Calor & ignis nunquam a se invicem segregantur; sed est hic proprium ejus, ut ajunt Logici inseparabile. Ostensum supra ignem quandam in cordis parenchymatis contineri, hic suos, lege naturæ undiquaque diffundit atomos, redditque ita calidum omne quod eos admittit. Nec enim quicquam fomenti desiderabis in hac machina, quod ad alendos hos ignes imo augendos requiratur, de qua re periodo sequenti. Hic sicut natura sua, ut dixi, atomos undiquaque disperit sic calidum ac fervescens omne illud reddit quod harum capax est, retinet tamen penes se majorem partem; ut in fomite suo tanquam furno remaneat gradu longe eminentiori; ne sic largus videatur ut quandoque ipse indigeat, facileque crediderim proximiora quæque reliquis sibi destinata præripere sortem, ne motus, intervenientibus spiritibus animalibus, quos saltem ut hic nominem, ex sanguinis fortiori materia procedentibus, æquabiliter eas divideret, destinaetque membro cuique sufficientem suæ conservationi modum. Cuius tamen obvium, hic ut in aliis conjuncta prævalere, ac consequenter dissipata incurrere conjecturam: adeoque citius depelli suo contrario, frigore, calorem a digitis manuum ac pedum, aliisque tenuioribus, in quibus densatum minus sanguinem cernimus, quam trunco ipso crasso, sicut etiam in ferro ignito cujus partes aliæ in cuspidem sese extendunt; alia massa crassiori continetur. Sic qui immiti fortuna experiuntur aliquam membrorum mutilationem, ex frigoris sevitia; infensissimum sentiunt hisce extremitatibus, ubi calor sanguinis minori copia, non hosti impugnant par est, desperatisque rebus motus socius alioquin junctissimus ipsum destituit. Dixi in superioribus tractandum suscepisse, qui ad corporum sentientium conservacionem facit, frustra itaque mihi hic quis objecerit, ex contingentibus invincibilem enunciationem induxisse, siquidem non semper hoc evenit ut sanguis calidus sit; qualis extra corpus animatum, nec in animatis semper, videmus pisces, in quibus plurimum materiæ frigida est, sanguine gaudere in quo vix quicquam cernas caloris. Satis in ijs videor præcavisse, ne latum nimis vestimentum conarer subtiliori corpori applicare, & ita quidem alter qui extra corpus

animatum vulgoque cruor dici solet, quod & attigi, non proprie hujus disquisitionis videtur esse. Quo facit quod corpora sanguine hoc inanimato plenissima vel saltem deficientibus cum motu ac calore, rigelcentia, sapissime dicantur exsanguia. Eiusdem ponderis forte est alterum, quod negat omnibus sanguinem, quibus inest, necessario inesse calidum, excipiendo ea quæ naturæ sunt frigida, posito vere & non analogice loquendo, esse hoc sanguinem, nemo tamen negaverit calorem utut exiguum in animanti quocunque aliquod virium exerere; exiguitas tamen plus facit ut valde sit imperfectus, quippe qui raro apparet, nunquam vero quod sciam in omnibus partibus naturâ diffusus.

VII.

Materiam huc remisi tanquam quæ opus habeat præmissorum ministerio in sui existentiam ac conservationem. Dicendum itaque primo loco ex quonam hanc duxerit, non tamen recurrere hic animus est ad prima quæque, videreque quomodo plurima ab opifice summo creata, in usus animantium altivos transeant, sintque cibi; hoc minus indigere ut elementaria quæque alicujus alterius vi ac ope ament fulciri, atque ad aliquod aliud agens respectum habeant. Sufficiat nostræ brevitati notasse quomodo aptatum jamjam corpori alimentum, in sanguinem transformetur. Dixi, ut existant talia qualia nunc sunt corpora materiata, ad hoc externam opem ac alterum aliquod requiri. Nihil ergo a se ipso exitit præter *ens Summum*, nec subsistit, sequitur ergo quicquid est ab alio esse, consequenter autem, unius generationem alterius corruptionem esse, in corporibus physicis. Ut itaque sanguis sit, ad hoc necessario aliquid requiritur unde fiat. sc. quod Materiam vocamus, suppeditatur ea ex elementis externis sic dispositis ut cibi apellantur, vel aliquas ciborum vices agant, quam enim diversa ratione horum officio satisfiat non licet nec libet hic attendisse. Neque valde me remoratur objectio annon potius dicendum nutrimentum sanguinis cibos esse, sicque ipsum, his priorem, neque enim prius edere ac velci contingit, quam organa sanguinis ministerio suffulta hanc facultatem subministrant. forte creatione prima antequam cœpit natura, suo fungi officio, virtutesque

tesque exercere, hoc obtigisse non diffitendum, ac talia animantia prima creata, ut nullis destituta præservantibus, omni fungi quiverint officio, quod natura inde sensim necessum habuit ediscere: at tamen nihil obstat quin deinde ex naturæ legibus, in sui conservationem vires hæc coacta sit expectare. Quia ratione hic procedatur satis liquet. Scilicet concoquitur cibus, furno huic operi fabricato immixtus, vi liquorum quorundam, qui poros ejus illabentes ipsum separant, agitant, calefaciunt; donec corrumpatur, præstatque deinde dispositio tenuium filamentorum, ut peracta hac concoctione, paulatim in ductum excernendis crassioribus partibus destinatum, descendat, subtiliores vero partes in poros intrusi post aliquos anfractus, in hepar colliguntur ibique condensantur convertunturque in sanguinem; sitque hic deinde medium vel ipsa materia corporis, puta, animati. Unde enunciatum: ex illis quæ edimus, constat. Sequitur ergo hinc, esse sanguinis materiam fluidam compositam ex alimentorum partibus subtilioribus ac humore innato, quæ objecta refractiora, agentibus, maxime necessariis calore ac motu facillime penetret.

IIIX.

HÆc tandem compositio qualem reliquerit formam externam restat indicandum, eam videlicet quæ ipsius extensivæ naturæ sensum oculorum feriat. Ac hic est novo delicti veniam auctori suo pagella exoratum it, si forte extra limites liberius fuerit exipatum, ac non per omnia, quæ propria sint investigaverim suis circumstantiis, tanquam non professus scientiam totius agrariæ, sed in aliquam ejus functionem intentum studium. Præfari itaque liceat, ommissa enarratione diversitatis quæ circa sanguinis colorem deprehenditur, hoc unum me agere, ut saltem indicem causas hujus affectionis, cur ruber sit. Sunt nobis in Physicis veritates singulæ, viæ ac normæ inveniendis, generalibus, itaque in exponendo sanguinis colore, dum possum, non latum unguem declinabo à Physicorum positionibus. In hoc autem negotio primas ipsorum acuminis debeo, qui subtiliter satis hoc monstraverunt, consistere vim ac

B 2

qualis

qualitatem colorum omnium in temperamento, diversitatem sc.
 in illorum dispositione, qua alia densiora sunt, alia refracta magis,
 quin & alia poris rectoribus, alia in curvum subductis compa-
 cta, hoc præstare, ut diversas sentiamus, in oculorum sensu ab
 hisce formis prodeuntes affectiones. Sed adhuc non negaverim
 ingentem molem incumbere, dum multiformem hanc dispositio-
 nem corporum, qua alio atque alio modo excipiunt lucem, hoc
 saltem præstare crederemus, ut alia pellucida sint obscura alia,
 vel saltem alba quædam, quædam vero atra; siquidem præter
 hoc nihil præstare videtur penetratio lucis, vel ejus privatio,
 aut ubi à præjudicijs sensuum veritatem ipsam vindicare didice-
 rimus, distinguereque probe inter ea quæ revera sunt, & ea quæ
 ex casu quovis mens nostra finxit; facile cognitu erit quomo-
 do ex hisce ministrata sit occasio varias rebus assuendi formas,
 præter eas quæ extensionum sunt. Notandum itaque colores
 hosce nihil esse à reliquis, qui luci totum se debere agnoscunt,
 diversum, nisi quod à dispositione fluat, quæ ut diversimode o-
 culorum sensum afficit, sic varijs conceptionibus menti im-
 ponere quasi studet, scilicet dum objectum ipsum ita sit compa-
 ctum, ut aliqua resistantia reflectionem pariat, resultantem ex
 duritie & pororum recta vel obliqua dispositione. Unde sequi-
 tur quod non sua natura color quis, aliquid tale sit, quale ap-
 paret vel esse præsumimus; sed potius irregularitatem quandam
 visionis prodeuntem ex diversitate effluviolorum, quæ sensum vi-
 sionis inter & ipsius objectum aguntur, credendum; prout satis
 venuste differit in Dioptricijs suis Cartesius, cujus ut hæc sal-
 tem verba adscribam, prout habentur p. m. 74. Cogitemus lu-
 men in corpore luminoso nihil esse præter motum quandam ac
actionem promptam ac vividam quæ per aërem & alia corpora
pellucida interjecta, versus oculos pergit. &c. ac ne res novi
 quid videatur afferre, dum hisce remotioribus contactum imagi-
 nemur celerrimum, eleganti rem illustrat exemplo, ex cœci cu-
 juscunque judicio, de objectis mediante scipione, qui hic susti-
 nebit vices organorum visus; unde paucis interjectis: Neque ma-
 gis videbitur mirum, illius ope tantam colorum varietatem ap-
 parere

parere. Et præterea: forsan credemus nihil esse hos colores in corpore colorato, nisi diversos modos, quibus hoc illos recipit & remittit ad oculos, si consideremus differentiam illam, quam cæcus in arbore, aqua, lapide & similibus deprehendit non minorem illi videri, quam nobis hæc, quæ in rubro, flavo, viridi & cunctis aliis coloribus, & interim tamen illas differentias in nullo corpore quicquam esse, præter varias rationes movendi aut resistendi motibus illius baculi. Quod iterum luculentius ut monstret, præmissis demonstrationibus Mathematicis ductis & delineatis ex motu diverso Pila, pro varia ipsius agitatione, hæc subnectit: cogitemus itaque eadem ratione corpora dari, quæ dum luminis radiis percutiuntur, eodem suffocant & omne illorum robur frangunt, & hæc sunt quæ nigra nominantur &c; alia vero mutationem inducere similem illi, quam recipit motus pile obliquo reticulo præstrictæ, & hæc sunt rubra, flava, cærulea vel alio ejusmodi colore insignia. Atque sic, ut spero, quadantenus retectis subtilissimis qualitatibus, quæ non raro circa colorum naturam sensibus imponunt, nusquam prolixa indigere videor expositione permutationis, quod scilicet nihil facilius, quam formam unam mox aliam, ex inflexione minima, induere speciem, quamvis non necessum habeamus statim ibi recurrere ad materiæ alterationem, vide quæ hic egregie differit Sperlingius in Anthropol. p. 552. Hanc tamen quæ ex illius compositione diversa, licet nullo fere negotio, prodit, pertinacius in hære, cuius in confesso est; ad quam ut ante decessum à periodo hac regyrem, tanquam instituto convenientiorem, addo, illam suarum quæ sunt partium indefesse satisfacere, ut in suo de Homine sæpius laudatus. Cart. Tenuiores cibi particule (de his superius,) liqorem componunt, qui profus albicans maneret, nisi permisceretur sanguini, in ramis venæ portæ contento, & porro: quin etiam hic notandum: eam esse pororum hepatis constitutionem; ut quotiescunque ille liquor (puta cui immixtæ cibi particule) ipsum intrat; ibi comminatur elaboretur & colorem formamque sanguinis adipiscatur. Quemadmodum atrarum uvarum succus, licet albicans, in rubellum tamen vinum convertitur.

Tandem ubi eo res redijt, ut mea sponte iis plagis irretitum fatear, ex quibus difficulter me explicem, videlicet angusto circumscriptus circo priusquam loco cedam, jubeor nunc dicere ac resolvere officia & functiones sanguinis, quem sic perfunctorie descripseram, video in tanto discrimine constituto, quidvis licere, ideoque non tam respiciendum quali nomine, nodum hunc solvam, quam telo quodcumq; tandem fortuna dederit viam mihi sternendam, ne factum omnino intactum reliquam. Proinde stare promissis (gratulor) non valde amplis, nitar, ultra prestitisse detrecto, Sic, ut in exordio dissertatiunculæ vires & locum probe mensus, vindicatam eam volebam omnibus subtilitatibus, quas scientia Medica hic rerum observat; maximam certe molem a me in ejus magistrorum homeros derivavi; quantumque ijs debeam pro inefesa sua in hisce cura, censeo. Estque quod congratuler seculo nostro, quod viderit & etiamnum suspicit, qui hæc abstrusa juncti corporis mysteria domi peregrina suæ, in abditissimis suis penetrabilibus quasi e vestigio insequuti sunt. addoque horum sagacitate edoctos nos, maxima sui parte, corporis nostri machinam, illius, puta Sanguinis, ope ac ministerio constare ac fulciri, nempe dum materiam (ut vidimus) præbet illius existentia, illudque valde alioquin torpens & languidum rigat ac purgat, adeoque vegetam reddidit; ut certe dubitem, an dixerim ullam ipsi obtingere conditionem, quin ipsi adscribenda vel penes ipsum causa sit quaerenda. Credibile quoque est, illos qui corporis humani notitiam sibi familiariorē habent, illiq; remedia vel antidota contra plures morbos ministrant, non alio certo magis signo judicare ipsius vicissitudines, quam quod curiosæ experientia gloria ex sanguinis alteratione perceperint. Quid multa, ut res quæq; majores raro suis terminis continentur, sed sua ruunt mole, sic dum extollantur nobiliora, veritatem exedunt, & in majus vero efferuntur, ut ait Hist. princeps. Adeoque tantum dignitatis ultra excellentem quæ ipsi merito debetur, illi affixit veterum Philosophorum cohors, ut illic pro furfuribus a farina excerpendis, multis sudare necessum habuerit delicatior atas. *Quippe dum*

Cum sanguinis grandes usus ac functiones viderunt, non dubitarunt hunc animam ipsam appellare, quorum forte antesignanus Pythagoras, propter hancce illicitum, imo rem indignam professus est, polluere ora cruore, velut ipsius auratam insaniam prodit venustus Poëta Nalo. lib. XV. Metam,

*Cumque lupis urfi dapibus cum sanguine gaudent,
 Heu quantum scelus in viscere viscera vesci,
 Congestoque avidum pinguescere corpore corpus,
 Morte carent anima semperque priore relicta
 Sede, novis domibus vivunt habitantque recepta
 Spiritus aequae feris humana in corpora transit,
 Parsite vaticinor cognatas cede nefanda,
 Exturbare animas ne sanguine sanguis alatur.*

Ast hæc ipsius opinio, cum ab oculatioribus simul ac profecta refutata videbatur, tandem vir ingenio ac acumine inclytus Cartesius, tanquam ex hæc redolenti amphoræ quicquam novî olfecisset, eandem posteriori seculo propinavit pateram, non aliam quam Sanguinem brutorum animam efferens, utque feliciori sidere ac successu hanc prostitueret cognitionem, non ficulneis argumentis Pythagoræ niti, non gentilibus nugis ac conjecturis hallucinari, videri voluit, sed rationibus procedere, ac religioni ancillari, itaque totam Oeconomiam corporis aperit, eaque perspectâ inferre conatur monstrum quod summî opificis structuras, si non omnino adæquet, per omnia omnino representet, hinc speciosa industria ad architecti summî propositum provocat, quasi, qui vellet, in majorem nostrî commendationem, hæc prærogativâ nobis gratificari, ut hoc solo præstaremus animantibus brutis, quod anima gauderemus appetitu sensitivo prædita, ipsumque loquentem DEum quasi suorum operum interpretem adducit, (palmaria si genuino & non contorto sensu adhibeantur, argumenta) prout prolixè monstrat, ejus hic patrocinium agens Schuyt. præf. ad D. Homine. Sic Gen. IX; v. 4, Lev. XVII.

v. 14. Deut. XII. v. 23. &c. Sed hæc ipsius argumenta facile enodantur. Prius quod attinet sc, rationem experientorum, frustra quidem oleum perdet, neminique non obvium, quantum distet inter animatum corpus ac statuum, qui non forte se ab ipso fabricatum credit. Alterum quod spectat scio dudum à Theologis & Philosophis pariter explicatum, eoqve abunde sufficit adduxisse quæ his respondet Excellent. Woetius. Lib. I. loco De Creatione pag. 760. Scil. causaliter & concomitanter hoc accipiendum, quia vita omnis causatur, sustentatur & declaratur per sanguinem, ex sanguine enim spiritus. Spiritus serviunt sensibus & in homine sensus rationi, dicendum ergo, sanguinem esse vitam vitalem & viventem non formaliter sed causaliter seu dispositive & conservative. Requiritur enim sanguis in corpore tanquam dispositio quædam necessaria, ad hoc ut anima in ipso corpore, tempore extenso conservetur. Sic non ratio prolixa mihi incumbit quæstionis, an sit sanguis pars corporis. Caute certe ac prudenter huic subvenit Schola doctorum, partium rationem distingvens, ac ut notant aliquam analogiam muniorum in hac Republ. pro cuiusque conditione, singulos ordines insignivit suis nominibus. Talia, similes, quarum pars quælibet idem est quæ nomen & constituit aliquam partem integram. Dissimiles quæ totæ requiruntur ut persistent, Primarias deinde vocant & secundarias, & ad ornatum pertinentes; Sic superius nobis laudatus Voet. loc. cit. Not. partes tripliciter dici: *primarias* pertinentes ad primam constitutionem corporis, quales sunt solidæ. Ut ossa carnes nervi &c. *secundarias* non pertinentes quidem ad primam constitutionem, sed sine quibus primariæ non possunt habere nec esse naturale, nec consistentiam, nec operationem, quales sunt fluidæ ut sanguis &c. & *pertinentes* ad ornatum & conservationem aliquam corporis, non vero ad naturalem ejus consistentiam ut pili. &c. Ac hæc saltem observata, subsidio sunt, in digladiatione de pluribus scrupulosis quæstionibus sese offerentibus circa corporis humani conditiones.

Atque sic susceptã hanc spartam absoluisse videor, non omnino frustratus desiderio, quippe pudorem, qui me subit, quod veritatem multis adhuc scitentem incertitudinibus reliquerim, compensat spes de penitiori cognitione, ex ansa, quam scio aliquos arrepturos, de hisce altius cogitandi, quorum adminiculis informatus, gaudebo ipsum me instituisse sciendi aliquam viam. Quo & sine alteram de hoc dicendi rationem paucis perstringo.

X.

SI, quod Scriptoribus laudi est, in imperiorum ac civitatum historijs tradendis, dum non raro aliqua interferant quæ ad gentis vel populi istius commendationem, veritatẽ fabulis juxta habitis, faciant; nec mihi frequentes, in hoc exigui ingenii specimine, novos occidere timeam, audebo ex vasto de hoc traditorum mari, quædam rudi minerva excerpta, his asponere. Quocirca rotunde hæc edico, si ubertatem materiei spectes, hoc tibi largior, esse tantum non omnium, cui existant sua encomia, copiosissimam; sin meam in hisce persequendis curam ac studium, non negaverim remississimum.

Fabulas itaque ac eas, quæ superstitione quam veritate potius niti videntur prudens prætereo, quale investigatio homicidiorum ope emanantis sanguinis: producto occifore, qui alias cessaret, cujus rei plura exempla affert, imo ut altum sapere videatur, causas adhihet Simon Majolus in Colloq. Physicis admirandis p. 35. & 36. quod naturæ miraculum ut non sine exemplo est, dum similia de præscorum in his regionibus ignito ferro tradantur, (vide Loccen. Lex. in voce Jernbörd) in medio ejus auctoritatem relinquo, ne aliquam partem, sua antiquitate nostræ deroget veritati, totus tamen persuasus sum, superstitionem ac perfidiam, Physicarum subtilitatum terminos, illic excessisse.

XI.

Prodigiosa quæque multitudo vetat recensere, quid dum de, scribere. Quis enim non videt quam non populus nec gens ulla sit in hisce peregrina. Primas certe ob excellentiam & certitudinem nusquam dubitatum, illud Ægyptiacum sanguinis grande miraculum tenet, quod monstrat S. S. Exod. 7. Ubi jussu Summi Opificis

ficus Aquarum flumen, sanguinis accepit pariter, cum formâ naturam; hic veritas, una mille argumenta. Ex magno deinde historicorum senatu, plura monstrantur exempla eorum, quæ prodigiose sanguis sæpius portenderat, talia non raro ipsi populo, ut auctor est Livius Roman. rer. venustissimus scriptor, citius administrandorum sacrorum curam injecerant: Sic manans e foro sanguis: ætloque abunde pluens, cumque dum sudant vexilla, ut adversæ fortunæ omina. ipsi ingentem incussit metum, ac tanquam ex ipsis morborum causis petenda remedia, majoribus hostijs hæc procuranda erant, dandusque invidiæ sanguis Sed notioria hæc sunt quam ut tradidisse me credam, revoco saltem ad ea. quæ cuiq; sunt perspectissima, atq; ita mihi in hisce plurium ad stipulationem promitto. Hujusce quoq; rei mœsta spectacula in patria nostra sese obtulisse, qui vel negaverit, domi suæ omnino hospes est, vel potius palam incuriosus veterum, qui quod asserant facti, quos in dies manibus tractat, non cernit, vel fidem denegat. dum quæ naturam excedunt, monstri similitima inter antiquæ superstitionis argumenta reputat.

XII.

UT cunq; de frequentibus in hoc orbe, singularibus tamen ac facile recensitis naturæ vicibus dictum est, nunc ea attingo, quæ perpetuitate sua & actorum mole, integros voluminum acervos efflagitarent, si singulatim secundum omnia sua fata essent tradenda. Sive instinctu naturæ, sive exemplorum longa serie adjunctis factum sit, aliis observatum, non tamen æquo liberalius dixisse mihi videor, si sacrificandi cultum, ad primordia universi referâ, observatumq; continuo imitationis studio, eum, majoribus nostris, quem utut crassis tenebris involutum, a Mole acceperunt, credam; sicq; didicisse ab ipso gentes, non modo sacrificandi usum verum & applaudente naturali lege de qua paulo inferius, modos aliquales ac rationem approbasse. Duo omnino sunt, quæ animadverto mortales, hisce peregisse sacrificijs cruentis: delicta expiisse, deinde pro successibus dijs litasse. Utriq; obeundo non potuit non videri sanguis natus instrumentum; placatam forte iram Deorum ubi dedatur noxa, atque ut ad flagitia instigare copiam majorem sanguinis vulgo creditum, ita & petenda ab hoc vindicta, vel

vel ut magnus quid. Theol. de sacrificiis cruentis Mosaicis in Hebr. 9. v. 22. videtur id primum usurpari cœpisse in criminibus gravioribus, ut per pecudis sanguinem, significaret is, qui offerebat, se, si Deus rigide agere vellet mortem meruisse. Quam & fuerit consuetum de rebus feliciter gestis, palam hac ratione latitiam obtestari, notius quam ut nominem, ac præcipue, in sacros usus, suam partem cedere debere exuviarum ac spoliiorum de hostibus reportatorum, Illam deinde sacrorum rationem quamvis valde crassis umbraculis obscuratam, videmus ad populos saltem non universos manasse, prævijs naturæ legibus, atque extra jactum alicui credere licet, sacrificandi ritum sanguine præsertim, omnibus gentibus fuisse receptum. Historias ac rei exempla non licet, ne te, celebratissima adferendo, fatigem; per modestiam adducere: unis hisce vocibus periodum claudio, quod Romanis præcipuè, nullus testis firmior rite peractorum sacrorum, eò esse potuit, vel omen auguribus diligentius interpretandum, quam quod ex sanguine & extis animalium ceperant,

XIII.

Restat, adhuc munus unum, cætera inferiora ut præteream ob eminentem honorem, qui illud concomitatur, non tacendum: scilicet, in fœderibus pangendis, quod magna egerit munia, non enim inficiandum legibus divinis in tam sacro negotio faciles dedisse mortaleis primum applausum: quippe quis posci potuerit obles dignior tanto opere, quam qui summam tenuerat imperij in corporis Republica. Quidnam in pactis divinis præstiterit non adscribo, ne temerarios videar incurrisse ausus, frugi illis commissæ, qui solidiori S. Studij cognitione stipati sunt, manum immitendo. Aliqualem tamen ejus usum speculatus est e suis latebris paganismus, atque more suo abreptus est ad tanti mysterij profanam imitationem, placuitq; ad fœderum auctoritatem majorem, imo sanctitatem, sanguinem adhibere grandem servatorum vel ruptorum testem. Adduco quæ ex celebratiss variorum nostris in Salust. leguntur. p. m. 391. Solebat quoq; fœdus juxta Romanorum non solum, verum etiam

aliarum gentium morem, effusione sanguinis, seu animalium car-
de confirmari præcipue porcæ, unde Virgilius :

*Post idem inter se posito certamine reges ,
Armati jovis ante aras , paterasque tenentes
Stabant & casa jungebant pectora porca
In flammam jugulant peccudes*

Vide & quæ in hanc rem *Lev. 1. Cap. 25.*

Huc etiam refero antiquum pangendi morem, humano sanguine
ejus mentione Tacitus facit, *L. ANN. XII c. 47.* Mos est regibus quo-
ties in societate cœant implicare dextras, pollicesq; inter se vincire
nodoque perstringere. Mox ubi sanguis in artus extremos se effu-
derit levi ictu cruorem eliciunt atque invicem lambunt: id fœdus
arcanum habetur quasi mutuo cruore sacratum, de hoc etiam
Freinsh, in *Florum p. m. 315.* Omnibus visum est, hominis ju-
gulati sanguine libato, & visceribus tactis magnum & dirum jus-
jurandum concipere. Et *Sax. Gram. Hist. Dan. Lib. 1. p. 11.* Spolia-
tum nutritice Hadingum grandævus forte quidam altero orbatus oculo,
solitarium miseratus, Licero cuidam piratæ solemnî pactio-
nis jure conciliat. Siquidem icturi fœdus veteres, vestigia sua mutui
sanguinis aspersione perfundere consueverant, amicitiarum pignus
alterni cruoris commercio firmaturi. & *Sol: Cap. 25. de Schytis.*
haustu mutui sanguinis fœdus sanciant, non suo tantum more,
sed Medorum quoq; usitata disciplina.

XIV.

UT solent magnæ commoditates in contrarium versæ æ-
qualia afferre incommoda; sic hæc, quæ penes sanguinem
quondam fuit religio, immutata, in grande transit sacrilegium.
Quippe quæ modo adduxi, utcumque nostris mori-
bus partem inconvenientia, sic tamen ex communi opinione,
in sacros usus applicata, non potuere suis autoribus inhonestæ
censeri. Ast immane ex hac gentium consuetudine excogitatum
scelus, ubi successit in sancti instituti sedem, atrox omnino
facinus præfert. Quo quidem in genere alia ut taceam, claruit
illud Catilinæ, hominis omnis religionis oblitæ, de quo, inter
eteros, *Florus L. IV. l. 1.* Additum est pignus conjurationis sanguis
humanus, quem circumlatum pateris bibere summum nefas, nisi
amplius

amplius esset propter quod biberunt. Notanter a. hæc, quivis enim abhorreret ab isto potionis genere tanquam ferino, quanto magis ab humano sanguine velut maxime detestabili, quid ergo dicendum de facto hocce, dum ad mentem ejus attendatur, quoniam proposito hanc conjuratis propinaret pateram, nempe ut significaret se tanquam vim ipsi naturæ illaturum, dum in viscera brevi foret scæviturus: vel ut habet contextor Observat, varior: in verba de his, Sallust. Fuere ea tempestate qui dicerent Catilinam Oratione habita, cum ad jusjurandum populares sceleri, sui adigeret, humani corporis sanguinem vino permistum pateris, circumtulisse, inde cum post execrationem omnes degustavissent, sicuti in solemnibus sacris fieri consuevit, aperuisse consilium suum, atque eo dictitare fecisse, quo inter se magis fidi forent, alius alii tanti facinoris conscij. Non eos quidem improbo, inquit, qui multa hic cumulant exempla nationum, foedera sancientium sanguine, tantum dico alio sine factum a Catilina. Alii enim nihil se peccare putabant interfecto aliquo, cujus cruorem haurirent, ast istud conjuratis pro scelestissimo erat, eoque crimine capitis incurrerant noxiam, itaque excogitatum potissimum ipsis, ne possent fallere, scil. quo minore spe veniæ cresceret vinculum sceleris; quia mutui metus æqualitas facit societatem fidelem, credimusque talem rationem, sese scelerum consortē reddendi, respexisse gentium Apost ubi reos fieri dicit corporis & sanguinis Christi indigne illa assumentes.

Hæc nunc ubi finienda erit enarratio, voto signare ex more recepto perquam commendabili liceat: Sit itaque, qui suo sanguine mortalium emptum tenet, ipsi semper propitius degenerique parcat. Quemque supra reliquorum extulit, hunc eo, quo nunc stat fastigio servet ac protegat, cujus hujusceque imperij viscera ac fontes jubeat diu beneque vigere, destinetque non nisi cum orbe sistentes cursum, scaturigines. Hujus præprimis nobilis

Lycei æconomiam, quo sensimus vigore, custodiat ac provehat in tempora serissima, atque

D. S. G.

Frater natura ac desiderio junctissime

Orporibus vivis suus est in Sanguine rivus,
Si stiterit cursum, vita secatque suum
Cum partu genius formaverat humida prima
Quaeque vigere volet tumque fovere cibo.
Ita cibus in chylum, chylus per lactea vasa,
Axillasque petit huncque sinistra capit,
Sanguificans humerus chylum hic cum sanguine miscet,
Visitat & cor abhinc; pulmo sed inde rapit.
Hinc petit auriculam subito cordisque sinistram,
Quaslibet in venas currere cor jubet hoc.
Continuo remeat sanguis sic corda, revisens,
Prosequeris frater quid faciatque cruor.

Ex tempore posuit

GEORG. GEZELIUS G.f.

Tam sanguinis quam amicitiae jure mecum
conjunctissimo

Dn. LAURENTIO GEZELIO

Salutem multam.

Vam omni saepenumero, mi GEZELI, voto expeti-
veram, nunc sponte se obtulit occasio, ad te nem-
pe scribendi admonendique nos invicem, de neces-
situdine quam non minus sanguinis communio,
quam vivendi necessitas inter nos introduxit ac sancivit. A-
deoque tanto ardentius hanc oblatam nuperrime oportuni-
tatem nunc arripio. Fama prorsus laeta ad aures pervecta
est meas, te disputationem in lucem daturum de sanguine,
materia sane in qua una omnis vita animantium consistit.
Prudenter admodum abs te factum, quod argumentum ele-
geris, non modo arduum ac difficile, sed multiplici quoque ju-
cunditate simul ac utilitate commendabile: satis ostendens
eorum consilia tibi probari, qui studia nostra sic instituenda
sivadent

svadent, ut vitæ imprimis sapiamus. Cumque sanguis præcipua animantium pars sit, quam nosmetipsi, qui homines appellamur, cum brutis habemus communem, nullum est dubium, quin proba & distincta ejus notitia ad cognitionem nostri multum faciat. Neque hoc negabit quispiam, nisi qui operam dare volet id, ut se ipsum turpiter ignoret. Quemadmodum autem dissertationem hanc tuam vehementer commendat materiæ dignitas, ita spes certissima ex tuo ingenio ac diligentia multum pretii eidem accessurum, ut omnes fateantur non minus materiæ fabrum quam fabro materiam dignam contigisse. Sed nolo jam ire in laudes tuas, à quibus audiendis ipse, scio, alienus es. Nec alia de causa quam declarandi amoris mei in te gaudendique de iis, quæ tibi ex voto fiunt, calamum arripiebam. Eximios itaque in literis progressus, felicesque ingenii vires, tibi mi GEZELI, impense gratulor: Quorum fructus ut olim latus percipas etiam atque etiam voveo. Scies autem nullam locorum distantiam, nullam temporis moram, amorem desideriumque tui, apud me posse minuere, sed quam natura mihi imposuit necessitatem, adversus te mea sponte ac voluntarium nunquam non declaraturum, ostensurumque tua non minus, quam mea mihi cordi esse, quodque ad cineres usque sim.

Tui amantissimus

Scribebam Upsalæ die 1.

April. Anni 1691.

JOH. LINDBERGER D. F.

Viro Juveni,

*Literarum Gloria nec non morum splendore
admodum conspicuo,*

Dn. LAURENTIO GEZELIO,

Amico & fautori suo sincere adamando.

Quamvis deperditum hoc omnium calamitarum tempestate prægnans seculum, majorum cum veneratione memorandorum tumultos

non solum rodant, sed etiam satis decantata, in huius seculi obscurati
denseque cecitatis conspicuam claritatem salutaria facta feriat, Nec
non denique omni humanitate exuta, nimis audacter recentiorum
edicta, qui quasi arduo praelio, admovendo suae doctrine clype-
um, semper armati sistunt, ad tuenda sua in lucem edita prae-
cepta, morosi quidam homines venenosus faucibus, absorbere & devora-
re, quasi non subvereantur, incermis tamen est facta ista labecula & sta-
tim convicta suisque relicta auctoribus, omniaque omnium percelebrius
ingeniorum satis splendida encomia depradicata à viris eruditis, perpe-
tuo clangore divulgabuntur. Unde vides Pereximie Domine Respondens
quomodo obtrektoris invidia acies hebescit, & literarum gloriae ma-
gnes se inauratum & invictum, toti doctorum choro, tripudianti similis
esserat, ubi laurea condigna coronabitur. Quare si literae aureis suis coloribus
dipingantur, & earum assidui cultores unquam in aestimatione habeantur,
tum & haec tua, ubertate plus quam singulari feracis quidem In-
genii, contexta Dissertatio, styli elegantia & amenitate concinna,
perpetua dexteritate continuata, & denique frugiferis usibus copiosa, non
sterilem ac inanem meretur censuram, sed laudem postulat apertissimam.
Felitem quidem ingressum, auspicato vultu tibi condonare fata, etsi
optimum tuum parentem eorum arbitris & rabiei mortis suljici acerbè
percepisti, sed illa calamitas baud vulgare omen de feliciore progressu
praesagizat. Quae quidem opinio neminem fefellit, Tu enim, Pereximie
Dn. Respondens, castè auripendium temporis summe extollendo & fomen-
ta virtutis ardua admovendo, ita in Nobili illa palestra literaria Upsa-
lensi musis invigilasti, ut ea te pingvi locupletatum premio. pretiosis con-
decoratum ornamentis, ad celebre hoc artium liberalium emporium trans-
miserit, ut jam hoc, tua adornatum manu, sublime artificium disputato-
rium declarat. Quapropter ut foventi fidere orsus es, ita stimulo isto ve-
laci, citato cursu perge, tum summè Veneranda Trias in sua laudis propa-
gationem, huius Lycei gloriam, Reipublicae incrementum, Tuae famigera-
tissimae familiae desiderium, & denique Tui ipsius commodum, felicissimo
te donabit egressu. Quid

Affectu sinceriori, quam alias effectu prolixiori
exoptat

ERLANDUS PLATINUS.